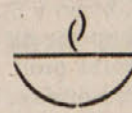


SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Kot žrtve so padli
v borbi za nas...PRISPEVAJMO
ZA SPOMENIK V ČAST
PADLIM PARTIZANOM

LETNIK II.

DUNAJ, V PETEK 5. XII. 1947

STEV. 63 (91)

Protest na Varnostni svet in naša delegacija v London

V soboto, dne 29. 11. 1947, so predstavniki naših množičnih organizacij imeli v prostorih našega uredništva na Dunaju tiskovno konferenco, na kateri so prisotne novinarje seznanili z borbo našega ljudstva za osvoboditev in priključitev in še prav posebno z današnjim položajem na Koroškem. Zanimanje novinarjev, predvsem inozemskih, je bilo zelo živahno. Zanimali so se za tako imenovane slovenske šole na Koroškem, za priznanje slovenskega jezika v občevarstvu in v dopisovanju z uradi in za številne druge „pravice“, ki jih po poročanju avstrijskih vladnih listov in po izjavah avstrijskih predstavnikov v zadnjem času baje imamo koroški Slovenci. Ko so naši predstavniki z neizpodbitnimi dokazi in primeri razkrinkali vse te »uradne« laži, so nova vprašanja pokazala, kako budno ves svet spremlja dogodka na Koroškem. Maier-Kaibitschev proces, dogodki v Področici, krivična obsodba sekretarja POOF-a in predsednika Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške tovariša Karla Prušnika-Gašperja v Velikovu, delovanje nacističnih »Wurffkomand« in grožnje deželne glavarja Wedenigga, vse to so navzoči novinarji že poznali in se zanimali za podrobnosti. Predvsem pa so spraševali za delegacijo naših predstavnikov, ki je zaprosila za dovoljenje, da bi odšla v London in za vsebino protestne note na Varnostni svet Organizacije Združenih narodov v Lake Success.

Predstavniki naših orgnaizacij so jim odgovorili, da je v resnici predvidena petčlanska delegacija, ki je že zapro-

sila za potna dovoljenja in v kateri so poleg predsednika POOF-a dr. Petka še podpredsednik dr. Luka Sienčnik, predsednik SPZ dr. Joško Tischler, sekretar Andrej Haderlap in urednik dr. Franc Zwitter. Delegacija hoče tam na licu mesta z obširnimi gradivom utemeljiti zahteve našega ljudstva po priključitvi Slovenske Koroške k FLRJ.

O protestni noti na Varnostni svet so povedali, da je podobne vsebine kot ona na Zavezniški svet na Dunaju. Na konkretnih primerih prikazuje nasilje, ki se danes izvaja nad koroškimi Slovenci, predvsem nad antifašističnimi organizacijami, nad bivšimi partizani in vidnimi funkcionarji slovenskega osvobodilnega gibanja. Izrecno je povedano, da demokratsko borbo slovenskega ljudstva na Koroškem za doseg nacionalnih in socialnih svoboščin ter za združitev z matičnim narodom avstrijske in britanske okupacijske oblasti smatrajo za zločin in to kljub temu, da je Slovenska Koroška sporno ozemlje, o katerem bo odločeno šele s podpisom mirne pogodbe z Avstrijo. Nota opozarja tudi na favoriziranje velikonemške miselnosti, ki je zakoreninjena na Koroškem, kar avstrijske naciste in šoviniste samo vzpodbuja in jih podžiga k vedno hujši napadalnosti. V noti je na kratko nakazan tudi doprinos koroških Slovencev v borbi proti nacizmu in izraženo upanje, da nas bodo v naši pravični borbi podprli vsi, ki spoštujejo pravice narodov in demokratska načela, za katera smo tudi koroški Slovenci krvaveli v borbi proti fašizmu.

Obsodba Karla Prušnika je izraz politike zatiranja kor. Slovencev

Izjava pooblaščenega ministra FLRJ Ešrefa Badnjeviča

Predstavniki zun. ministrstva in pooblaščen minister FLRJ Ešref Badnjevič je imel 26. novembra v direkciji za informacije v Beogradu tiskovno konferenco s predstavniki inozemskega in jugoslovanskega tiska. Odgovarjal je na vprašanja v zvezi s prihodom komisije za Balkan v Solun, o zadrževanju jugoslovanske monetarne rezerve v zlatu in devizah s strani ZDA, kakor tudi o obsodbi britanskega vojaškega sodišča proti sekretarju Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško in predsedniku Zveze bivših partizanov za Slovensko Koroško Karla Prušnika.

Na vprašanje glede komisije za Balkan v zvezi z njenim prihodom v Solun in tik pred pričetkom njenega dela je med drugim dejal:

»Že sam način, po katerem je prišlo do ustanovitve tako imenovane komisije za Balkan, je globoko nasproten načelu mednarodnega sodelovanja. Pokazal je, da taka komisija nima ničesar skupnega z načeli OZN.

Izvor in sestava komisije nam zadoštujeja za ugotovitev, da komisija za Balkan ne bo organ, ustanovljen v duhu in za uresničenje ciljev ustanovne listine OZN, temveč nasprotno, samo navadno sredstvo politike ZDA, ki se v zadnjem času posebno odkrito trudi, da bi

iz OZN ustvarila aparat za izvajanje svoje ekspanzivne politike.

Od prihoda in pričetka dela komisije za Balkan moremo pričakovati le aktivnost v smeri zaostritve položaja v Grčiji in ogrožanja miru v tem delu sveta.

Številni dogodki po ustanovitvi in prihodu komisije v Grčijo potrjujejo pravilnost našega stališča. Ustanovitve ameriškega štaba za Grčijo, ki bo prevzel vodstvo operacij grško-monarhofašistične vojske, stalni dotok vedno večjega števila ameriških vojaških strokovnjakov in oficirjev in njihovo dodeljevanje enotam grško-monarhofašistične vojske, pa tudi priprave, da bi se izkrcali v Grčiji večje enote ameriške vojske, govore najbolj prepričljivo o tem.

Ta dejstva govorijo za to, da nadaljujejo ZDA obkršitvi najosnovnejših načel ustanovne listine ZN, surovo vmešavanje v notranje grške zadeve in se pripravljajo za odkrito in popolno vojaško intervencijo v Grčiji ter groze neodvisnosti in nedotakljivosti balkanskih demokratskih držav.

O zadrževanju jugoslovanske monetarne rezerve v zlatu in devizah s strani ZDA je pooblaščen minister Badnjevič med drugim izjavil:

»Naša Narodna banka je pravočasno spravila na varno svoje monetarne re-

zerve v zlatu in devizah in njihov največji del zaupala v hrambo federalni rezervni banki v New Yorku, ne da bi padle v roke hitlerjevske Nemčije in služila njenim vojnim ciljem. To je napravila v domnevi, da jih tako ne bo samo najbolje zavarovala pred ropom s strani fašističnih osvajalcev, temveč tudi pred vsako oviro, da bi jih lahko takoj po končani vojni svobodno uporabljala v namene, katerim so po svoji naravi namenjene. Vlada ZDA je blokirala to premoženje naše Narodne banke ob koncu marca 1941, vsekakor samo z namenom, preprečiti, da jih ne bi bil dobil osvajalec. Že maja 1941 je vlada ZDA odpravila to blokado in dala vse na razpolago jugoslovanski begunski vladi, ki je trošila znatne zneske, ko pa je bila po osvoboditvi osnovana vlada v državi in priznana od vseh zaveznikov, ni hotel State Departement potrditi podpisa osebnosti, ki je bila pooblaščen od zakonite jugoslovanske vlade, da lahko nadalje razpolaga s temi sredstvi. Vsa prizadevanja pa niso imela uspehov in niti nobenega odgovora. Nobenih uspehov niso imeli niti poskusi, ki jih je napravila naša Narodna banka pri ameriški ustanovi, kateri je izročila v hrambo svoje monetarne rezerve.

Pripomniti moram, da je imovina drugih držav, zaupana v enakih okoliščinah ZDA, deblokirana in da se samo nasproti Jugoslaviji uporablja nepravilen in nepravilčen postopek s strani vlade ZDA.

O obsodbi Karla Prušnika je minister Badnjevič izjavil:

»Britansko vojaško sodišče v Velikovu je obsodilo 14. novembra na leto dni zapora sekretarja POOF-a za Slovensko Koroško in predsednika Zveze bivših partizanov za Slovensko Koroško Karla Prušnika zaradi govora, ki ga je imel v Velikovu ob odkritju spomenika padlim partizanom. Prušnik je bil obsojen, ker je v svojem govoru dejal, da poskušajo britanske oblasti s puškinimi kopiti in z zaporji zatreti osvobodilne težnje koroških Slovencev. Navedel bom samo nekaj zgledov postopka britanskih oblasti nasproti koroškim Slovencem, ki dokazujejo, da so bile Prušnikove trditve popolnoma osnovane.

Pri napadu na mladinsko delovno brigado koroških Slovencev v Področici so britanski vojaki, »poslužujoč se puškinih kopit na običajen način«, kakor je potrdil očividec avstrijski orožnik Draganič v svoji izpovedbi pred sodiščem v Beljaku, hudo poškodovali 7 članov mladinske delovne brigade. Britanski vojaški sodnik Cohen je doslej obsodil nad 30 Slovencev zaradi nošenja nacionalnih zastav in izobešanja slovenskih napisov. Obsodil je 8 članov napadene mladinske brigade na 6 do 9 mesecev zapora, sedaj pa je obsodil Prušnika na leto dni

Eden izmed sovražnikov koroških Slovencev in njihove pravične borbe

V »Koroški kroniki« od 28. novembra tega leta je gospod Gerald Sharp, šef britanske obveščevalne službe v Celovcu, objavil članek z lažnimi trditvami, ki žalijo vse koroške Slovence. Gospod Sharp je že nešteto krat zatrjeval, da je prijatelj koroških Slovencev. Ta trditev pa se je v zadnjem času izkazala za popolnoma neresnično. Pokazal je, da je izrazil sovražnik koroških Slovencev, prav posebno pa še znanih antifašistov. Gospod L. T. Murray, od British Public Relation na Dunaju je izjavil na sprejemu novinarjev 30. 11. 1947, da je

KONFERENCI ZUNANJIH MINISTROV V LONDONU

Partizani Slovenske Koroške, ki smo se borili v sestavi Jugoslovanske armade pod vodstvom maršala Tita proti nacističnemu okupatorju za našo socialno in nacionalno osvoboditev, zahtevamo, da se upoštevajo vse naše žrtve, doprinešene v tej borbi. Zahtevamo pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroške, to je priključitev k FLRJ Jugoslaviji.

Zveza bivših partizanov
Slovenske Koroške.

zapora, ker je povedal golo resnico o nasilnem ravnanju britanskih oblasti proti koroškim Slovencem. A vse to ne osvetljuje pravih vzrokov, zakaj je prišel pred sodišče eden izmed voditeljev osvobodilnega gibanja koroških Slovencev. Blago ravnanje z nosilci nacističnega režima v Koroški in vojnimi zločinci, Maier-Kaibitschem, Lovrencem, Orlitschem in Robertom Rainerjem, ki so jih sodišča na Koroškem obsodila na najmilejše kazni, širokogrudnost, ki jo izkazujejo nasproti SS-Standartenführerju Pavlowskemu, SS-Sturmbanführerju Fritzu, gestapovcu Karlu Moleju, ki je danes na svobodi in opravlja važne posle v državni upravi, je dokaz, medtem ko obenem izrekajo nasproti najbolj zavednim in najbolj aktivnim borem proti fašizmu v Avstriji — koroškim partizanom — najostrejšo kazni. Sodba, izrečena proti Karlu Prušniku, je izraz politike zatiranja osvobodilnih in demokratskih teženj koroških Slovencev, ki jo izvajajo britanske oblasti na Koroškem. Njen cilj je, da bi se pred konferenco zunanjih ministrov v Londonu z najbolj grobnimi sredstvi preprečilo svobodno izražanje volje koroških Slovencev po priključitvi k Jugoslaviji. To je jasna slika, da so metode, ki jih uporablja britanska vojaška uprava nasproti koroškim Slovencem, v direktnem nasprotju z najosnovnejšimi načeli demokracije. Tak odnos Britancev do koroških Slovencev zavestno in namerno podpira najhujše sovražnike Slovencev — avstrijske fašiste, ki si žele in pripravljajo najhujšo usodo za koroške Slovence, kar je najbolj razvidno iz govora predsednika avstrijske deželne vlade za Koroško Wedenigga, ki odkrito grozi, da bodo po sklenitvi pogodbe z Avstrijo podvzeti odločni ukrepi proti vsem, ki težijo po tem, da bi se Koroška priključila k Jugoslaviji. Vse to potrjuje obenem pravilnost naših dokazov, da grozi koroškim Slovencem nevarnost nasilne germanizacije in iztrebljenja, na kateri je med drugim zasnovana zahteva FLRJ po priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji.

gospod Sharp »plačan za delo med koroškimi Slovenci«.

Gospod Sharp lažljivo trdi, da angleška delegacija ni bila povabljena na odkritje spomenika v Velikovu. Ta trditev je popolnoma izmišljena. V resnici je bilo 21. oktobra dopoldne po zastopniku pripravljalnega odbora za odkritje spomenika osebno izročeno vabilo britanskemu elementu na Dunaju, kakor je bil to do sedaj vedno običaj. Vabilo je bilo datirano s 16. oktobrom 1947 in je imelo naslednje besedilo v slovenskem in nemškem jeziku:

„Medzavezniškemu nadzornemu svetu za Avstrijo, Britanski element, Dunaj.

V nedeljo, 26. 10. 1947, bomo v St. Rupertu pri Velikovcu odkrili spomenik 85 partizanov, ki so padli v borbi proti fašizmu za osvoboditev Slovenske Koroške. Ta spomenik je simbol počastitve spomina vseh na Slovenskem Koroškem padlih partizanov — borcev Jugoslovanske armade.

Izražamo željo, da bi se te velike svečanosti vsega antifašističnega prebivalstva Slovenske Koroške udeležili.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Celovec, dne 16. oktobra 1947.

Za

Pripravljalni odbor za odkritje spomenika:
Dr. Luka Sienčnik l. r., predsednik.

Britanski element, ki je v oktobru ravno predsedoval in torej vodil tudi generalni sekretariat in sprejem povabila za vse štiri elemente celo pismo potrdil, se temu vabilu ni odzval, niti ni na vabilo odgovoril. Resnica pa je, da gospod Sharp osebno ni bil povabljen. Udeležil pa se je svečanosti v družbi z DP-jevcem Hartmanom. Tudi agent Jaklič je bil prisoten. Gospod Sharp pa tudi ni bil vabljen na odkritje spomenika zaradi dejstva, ker je med drugim že v mesecu juniju jasno izpovedal svojo mrznjo do slovenskih partizanov, ki jo dokazuje naslednja izjava:

„V letošnjem poletju, dne 10. ali 11. junija, sva bila s tovarišem dr. Joškom Tischlerjem pri gospodu Sharpu na razgovoru zaradi „Koncerta slovenske pesmi“ v celovškem gledališču. Ob tej priliki je prišlo tudi do obravnavanja odnosov med koroškimi Slovenci in britanskimi zasedbenimi oblastmi. Kot najbolj značilen primer za te odnose sem omenil krivično obsodbo proti tovarišu Karlu Prušniku in ostalim, ki so bili pred sodiščem zaradi nacističnega napada na slovensko zborovanje v Železni Kapli. Gospod Sharp je na to mojo pripombo silno razburjeno izjavil v nemškem jeziku: „Zum Teufel noch einmal! Immer wieder dieser Prušnik, Prušnik sitzt und er soll sitzen!“ Tovariš Karl Prušnik je bil tedaj še v zaporu zaradi obsodbe, ki jo je izrekel britanski vojaški sodnik g. Cohen.

Iz teh razlogov obsešno težko verjamem gospodu Sharpu, da mu je bilo pričevanje proti bivšemu partizanu Karlu Prušniku na procesu v Velikovcu tako silno neprijetno. Kot priča za verodostojnost in točnost navedenih besed, ki jih je izrekel g. Sharp, navajam tov. dr. Joška Tischlerja.

Dr. Mirt Zwitter l. r.

Zlobna in polna sovražstva do antifašističnega gibanja koroških Slovencev je tudi trditve v omenjenem članku „Koroške kronike“, ki se glasi:

„Niso hoteli povabiti Angležev, ker ni njihova navada, da bi koga napadali lice v lice; niso jih hoteli povabiti, ker so hoteli pozabiti, da je na Svinški planini vodil partizane angleški major, ki je tam tudi padel itd.“

S to trditvijo, ki jo je že lani pokazal kot lažno, in neresnično, kapetan Ulčar, hoče odvzeti gospodu Sharp koroškimi Slovincem tudi zasluge njihove junaške borbe proti fašizmu. To smešno taktiko uporabljajo večkrat tudi nemški šovinisti. Kdo je v resnici vodil partizane, pa naj ponovno dokaže naslednja izjava:

„Zaradi ugotovitve dejanskega stanja v vodstvu partizanskih edinic na Koroškem smatram za potrebno, da kot bivši načelnik štaba Koroške grupe odredov in kot načelnik štaba IV. operativne cone za Stajersko in Koroško ugotovim naslednje: Partizansko gibanje se je na Koroškem začelo razvijati v jeseni 1942. leta. Edinice so se formirale iz koroških Slovencev, ki so prostovoljno šli v partizane. Med prvimi je bil tov. Prušnik Karl — Gašper, ki je postal politični organizator in vodja odpora na Slovenskem Koroškem. Prvi koroški bataljon je bil ustanovljen spomladi leta 1943. Prvi koroški odred je nastal v poletju 1943. Jeseni leta 1943 pa je nastal na zapadu Zapadnokoroški odred, medtem ko se je na vzhodu Koroški odred preimenoval v Vzhodnokoroški odred. Aprila 1944 je bil ustanovljen Štab koroške grupe odredov, v katerem sestavu so bile vse edince južno in severno od Drave na Slov. Koroškem. Z vsemi edinicami na Koroškem južno in severno od Drave so poveljevali izključno samo partizani. V maju 1944, ko je parti-

zansko gibanje na Koroškem dobilo svoj največji polet, je bila štabu koroške grupe odredov dodeljena misija-angleških oficirjev. Ti oficirji so imeli nalogo, da posredujejo partizanskim edinicam vojaški material. Vsaka misija sme in more po dogovoru opravljati samo nalogo, za katero je poslana. To nalogo je angleška vojna misija tudi opravljala in se v polni meri zavedala, da je poleg tega še gost partizanskega štaba. Angleška vojna misija je odšla iz Koroške v septembru 1944, ostal je le major g. Cahusak. V oktobru 1944 je odšel močnejši bataljon partizanov na Svinško planino. Za komandanta je bil imenovan kapetan tovariš Ulčar Jože — Mirko. Štabu bataljona je bil dodeljen major gospod Cahusek v svojstvu zveznega oficirja. Kasneje je kapetan tov. Ulčar poveljeval vsem partizanskim edinicam severno od Drave. Samo to je resnica o razvoju partizanskega gibanja in o vodstvu partizanskih edinic.

Celovec, dne 1. decembra 1947.

Primožič Franc l. r.

Po teh ugotovitvah odgovarjamo na vse klevete „Koroške kronike“ kratko:

Gospod Sharp je obtožil tov. Gašperja, ki je bil obsojen na eno leto; gospod Sharp je prepovedal slovenske partizanske pesmi v slovenskih radijskih oddajah; g. Sharp zbira okoli sebe izrazite sovražnike svobode slovenskega ljudstva, Rupnikov narednik Čuješ, bivši SS-ovec Paloutz, navdušeni pristaši nacizma in emigrant Hartmann in propagandist Göbbelsovih teorij Dolenc so za gospoda Sharpa „antifašisti“. Iz prostorov gosp. Sharpa se je letos v oktobru po telefonu in pismeno oglašal tudi „Werwolf“ in grozil avstrijskim antifašistom z miniranjem. To so dejstva!

Od takih klevet, kakor so bile priobčene v „Koroški kroniki“, se koroški Slovenci obračamo s studom. Take klevete samo močno škodujejo dobremu odnosu med britanskimi oblastmi in koroškimi Slovenci. Visoko cenimo vojno zavezanstvo z britanskim narodom in vse njegove žrtve v borbi proti fašizmu. Zato pa toliko bolj odklanjajo metode dela plačanega gosp. Sharpa.

Jugoslavija in Bolgarija sta prekinili s preteklostjo

O priliki konference delegacije FLRJ na čelu z maršalom Titom in delegacije Bolgarije na čelu z Georgijem Dimitrovim, ki je bila 27. novembra v Evksinogradu (Varni), sta obe državi sklenili pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči. Obe državi se obvezujeta, da se bosta medsebojno posvetovali glede vseh važnih mednarodnih vprašanj, ki se tičejo interesov miru in mednarodnega sodelovanja ter da bosta druga drugi nemudoma nudili vojaško in vsako drugo pomoč z vsemi razpoložljivimi sredstvi v primeru, da bi neka druga država napadla eno izmed njiju, da bi ogrožala njeno neodvisnost, da bi jo zaslužila ali ji odvzela ozemlje. Pogodba bo pripomogla k utrditvi bratstva med južnoslovanskimi narodi zaradi ohranitve in utrditve miru na Balkanu in bo postavila podlago za izgraditev prijateljstva in sodelovanja vseh balkanskih narodov. Pogodba obvezuje obe državi, da zagotovita najtesnejše sodelovanje na vseh območjih materialne in duhovne kulture, zlasti pa na vseh področjih gospodarskega življenja.

Ob svojem povratku je predsednik ministrskega sveta FLRJ maršal Tito imel v vlak v bližini jugoslovansko-bolgarske meje tiskovno konferenco, na kateri je bolgarskim in inozemskim novinarjem odgovarjal na vprašanja glede pogodbe, ki je bila podpisana v Evksinogradu, in glede splošnega mednarodnega položaja. Na vprašanje o pomenu pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči je maršal Tito odgovoril: »Pogodba, ki smo jo podpisali, je ogromnega pomena in to ne samo za jačanje vezi na vseh poljih, ampak tudi za ves svet. Jugoslavija in Bolgarija, dve najpomembnejši državi na Balkanu, sta odstranili vse, kar bi moglo pripeljati do nesporazumov, oni sta odstranili vsa nerazumevanja. Odstranili smo sod s smodnikom. Ves svet ve, da je bil v preteklosti vedno med Jugoslavijo in Bolgarijo sod s smodnikom. Mi pa smo s preteklostjo prekinili. To pa je bilo mogoče zaradi tega, ker smo v Jugoslaviji kakor v Bolgariji odstranili režime, ki so onemogočali sodelovanje

med našimi bratskimi slovanskimi narodi.

So ljudje, ki jim to ne ugaja. Razni reakcionarni elementi v inozemstvu se zelo trudijo, da bi preprečili naše namene. Mi ne nameravamo nič slabega. Mi ne delamo ničesar, kar bi bilo proti komur koli naperjeno. Mi želimo samo to, kar služi miru in napredku.

Pri nas kakor tudi pri vas narodi ne želijo več meja in zahtevajo federacijo. Na te želje ljudstva gledamo mi skozi državno prizmo. V naši pogodbi je vse, kar je potrebno za popolno sodelovanje med narodi Jugoslavije in Bolgarije, za gospodarsko sodelovanje. Tako na primer pripravljamo na področju zunanje trgovine carinsko zvezo. V tej pogodbi je jasno povedano o vprašanju naših meja. Naši dve državi bosta svoje meje ohranili, oni se bosta s skupnimi silami borili za svojo svobodo in neodvisnost. To ni proti nikomur uperjeno.

Na vprašanje, če pomeni zavarovanje miru na Balkanu hkrati tudi zavarovanje miru v srednji Evropi, je maršal Tito dejal:

»Tako je. Do sedaj je bil Balkan bojno polje imperialistov. Tudi sedaj bodo poskušali, kako bi si na Balkanu ustvarili bazo za določene imperialistične cilje. Zaradi tega pomeni zavarovanje miru na Balkanu tudi mir v Evropi. Če se bo preprečilo ustvarjanje vojnih žarišč

na Balkanu, potem bo vojna nemogoča, kajti takšne podpisane pogodbe tvorijo sistem sodelovanja za obrambo miru. Vse te pogodbe pomenijo ohranitev miru in možnosti za našo obnovo. Druga svetovna vojna je bila resnično osvobodilna vojna. Po vojni pa države niso mogle rešiti vsa vprašanja miru. Slovenske države so se odločile, da bodo šle druga z drugo ne samo pri organizaciji notranjega življenja, ampak tudi v vprašanjih zunanje politike. Slovenske države so nasprotje imperialističnih teženj. Zaradi tega delamo za zaščito našega mirnega razvoja in zato doprinasmo k splošnemu miru. To pa seveda ne izključuje možnosti, da ne bi sklenili pogodb tudi z neslovanskimi državami.

Maršal Tito je odgovoril še na več vprašanj, med drugim tudi na vprašanje, če bi nevarnost za mir na Balkanu pomenila tudi nevarnost za mir v vsej Evropi:

»Mi ne verujemo v vojno. Lahko pa pride do izzivanja. So pa sredstva, s katerimi se odstrani izzivanje. Eno teh sredstev je razkrivanje.

29. novembra se je maršal Tito s člani delegacije vrnil v Beograd, kjer mu je stotisočlana množica priredila navdušen sprejem. Ob tej priložnosti je imel govor, v katerem je poročal o uspehih obiska v Bolgariji in o pomenu pogodbe, ki so jo podpisali v Evksinogradu.

vlade so še bolj zaostriili spgr med delavskimi množicami in vlado. Vlada, ki je predložila parlamentu »zakon proti stavkam« in predlagala vpelje 80.000 rezervistov, da bi jih poslala proti stavkujočim, je onemogočila vsakršen uspešen izid pogajanj. Predstavniki 18 sindikalnih zvez so soglasno zavrnilo ukrepe in načrte vlade. Objavili so skupno deklaracijo, v kateri izjavljajo, da so predložili vlade nesprijemljivi. V deklaraciji ugotavljajo, da so ukrepi, ki jih podvzema vlada, atentat na sindikalne pravice in na pravice do stavke, ki so zajamčene z republikansko ustavo in je samo vlada odgovorna, da so se zaostriili spori. V deklaraciji je poudarjeno, da so »nacionalne delavske zveze« sklenile nadaljevati z borbo in pozivajo vse člane, naj ojačajo svojo enotno akcijo, da bi dosegli upravičene zahteve.

Komunistična partija Francije je pozvala delavce v posebni številki svojega organa »Humanite«, naj branijo svoje pravice do stavke. Okoli parlamenta, ki je razpravljajal o zakonu »proti stavkam«, se je zbrala ogromna množica ljudstva in ogorčeno protestirala proti protidelavskemu zakonu. Parlament je bil zastražen z močnimi oddelki policije in z oklopnimi avtomobili.

Do sedaj je v stavko stopilo 18 francoskih sindikatov, katerim se od ure do ure pridružujejo nove skupine delavcev, tako da stavka sedaj že šest milijonov delavcev. Delavci so zlasti ogorčeni nad izdajstvom voditeljev socialistične stranke, ki so izdali delavske koristi in predložili vladi protidelavski in suženjski zakon. V parlamentu so proti temu zakonu glasovali edino poslanci Komunistične partije, ki so se z vso odločnostjo borili za vsako posamezno besedo zakona in predložili 212 predlogov za spremembo zakona. Kljub temu so socialistični poslanci Bluma in Schumana v sodelovanju s desničarskimi poslanci izglasovali ta zakon in s tem prekršili osnovna načela ustave francoske republike.

Tri milijone brezposelnih v Italiji

V Italiji se že kažejo obupne posledice vpliva ameriškega dolarja na italijansko gospodarstvo. Italijanska industrija se ne more razvijati, obrati ustavljajo delo in množično odpustčajo delavce, cene življenjskih potrebščin skačejo, medtem ko realne mezde delavcev padajo. Po uradnih podatkih je v Italiji bilo že julija meseca t. l. 2.031.088 brezposelnih. Od tega časa je bilo znova odpuščeno mnogo delavcev, tako da italijanski sindikati cenijo število brezposelnih na več kot tri milijone. Bivši ameriški podpredsednik Henry Wallace je izjavil po svojem obisku v Italiji, da je malo dežel na svetu, kjer bi bila tako očitna razlika med revščino in bogastvom kakor v Italiji. V Rimu vlada neverjetna revščina in kljub temu je tam polno luksuznih trgovin, ki so polne vsega.

Krščansko-demokratska vlada De Gasperi, ki jo sestavljajo predstavniki velikih bank in trustov, ni podvzela nobenih resnih ukrepov, da bi preprečila sabotažo velikih špekulantov in predstavnikov teške industrije. Nasprotno, ona jih celo podpira in vzpodbuja. Na ta način bi hoteli »dokazati«, da Italija ne more s svojimi lastnimi silami ničesar podvzeti in da mora zaradi tega sprejeti vse pogoje ameriških finančnikov. Račun pa morajo plačevati široke množice, ki živijo v največji bedi.

Centralni komitet KP Italije je te dni ugotovil, da je reakcija prešla v ofenzivo, da bi uničila pridobitve delavcev in vse posledice vojne in teže obnove prevladala na ramena delovnega ljudstva. Reakcija pa je naletela na odločen odpor delavcev in kmetov.

Vlada je podcenjevala moč in borbni duh delovnih množic in De Gasperi dobro ve, da se mu majo temelji. Zato je on sedaj podvzel manever, da bi svojo vlado razširil s Saragatom, človekom, ki ima več dolarjev kot volilcev. Protikomunistični hujskaški govori De Gasperi na zasedanju njegove stranke samo kažejo slabost njegove vlade, proti kateri je že dolgo večina italijanskega ljudstva.

Francoski delavci v borbi za svoje pravice

Milijoni francoskih delavcev so stopili v stavko, da bi obranili svoj obstanek in preprečili, da bi njihovo domovino spreminil v ameriško kolonijo.

Od maja do novembra meseca t. l. so cené življenjskih potrebščin v Franciji poskočile za 48 odstotkov, medtem ko so delavcem in nameščencem povečali mezde samo za 11 odstotkov. Ker je vlada odobrila novo povečanje cen premo-gu, plinu in električni struji, ker je pripravljala nove podražitve za življenje nučnih predmetov, so francoski delavci in nameščenci stopili v stavko, da bi do-

segli povišice svojih mezd. Železničarjem in in delavcem kovinske industrije, pristaniškim delavcem, nameščencem pošte in telegrafa in drugim so se pridružili sindikati rudarjev in prav tako stopili v stavko.

Generalna federacija dela, v kateri so vključeni vsi francoski sindikati, je zahtevala od vlade 25 odstotkov mezde povišice za delavce in nameščence. Vlada je ta predlog odklonila. Govor predsednika vlade Roberta Schumana v radiju, v katerem je odklonil zahteve Generalne konfederacije dela, in predlogi



Po naši zemlji

„Umrl je mož...“

Dne 23. novembra 1947 je v Tukah na Radišah zatisnil v 73. letu starosti za vedno svoje trudne oči Kopajnikov oče Simon Ogris.

O njem res veljajo besede pesnikove »Umrl je mož, kje tak še živi med nami«. Dolgi petdeset let borbe našega ljudstva za svoje pravice na Radišah in okolici je povezano s Kopajnikovim pokojnim očetom. Že v dobi našega prvoboritelja Grafenauerja je bil kot mlad fant agilen in požrtvovalen in neustrašen, ko je divjal takratni nacionalno nemški šovinizem proti vsemu, kar je bilo slovenskega. Ko je bilo leta 1904 ustanovljeno prosvetno društvo, eno prvih v vsej okolici, mu je rajni skozi dolgih 25 let stal na čelu kot tajnik in predsednik. Tudi leta 1929 ob obnovi društva je bil tisti, ki je razgibal mladi rod in mladino izročil vodstvo, a vendar mu je ostal kot očetovski svetovalec do zadnjega zvest. Ko je po prvi svetovni vojni leta 1919—1920 stopila v ospredje združitev z materinskim narodom, je bil prevzel za ta čas vodstvo občine in stal na čelu vsemu gibanju. Da so takrat dobile Radiše večino za Jugoslavijo, je v prvi vrsti njegova zasluga.

Toda tudi razočaranje in obrekovanje ga nista omajala v značaju. Spet je trdo prijel vodstvo političnega življenja v svoje roke in ostal kljub vsem pritiskom zvest do zadnje vojne, med katero so mu pobrali v vojsko tri sinove, najstarejšega poglani v tujino, dva pa sta odšla v partizane. Mertija je že tretji dan zločinsko umorila pri Mostiču navdušena »Landwache«, ker zaradi pohabljenja,

ki ga je dobil v nemški vojski, ni mogel bežati. Do danes nihče ni klical teh zločincev na odgovor, da bi bilo zadoščeno pravici. Za tem je najbolj žaloval in tožil. Prišel je usodni 14. april 1942. Njegova družina je sicer ostala doma, odpeljali od doma pa so njegovega 75-letnega brata s 70-letno ženo. »Sram me je, da sem ostal doma,« je tedaj dejal rajni.

Njega res ni bilo treba biti sram! Saj je pomagal, kolikor je mogel. Nihče ne ve, koliko pošiljk je šlo iz Kopajnikove hiše v taborišča naših izseljencev.

Kdo more prešteti vse dobrate, ki so jih bili deležni naši fantje — partizani. Ko so se družine vračale na svoje izropane domove, je bila Kopajnikova družina tista, ki je dala vsem in največ.

Tak je bil naš oče Kopajnik! Že v prvi svetovni vojni, posebno pa v zadnji, je kljub temu, da je imel na svojem velikem posestvu dovolj dela in skrbi za svojo številno družino, našel vedno tudi čas in sredstva, da je pomagal drugim. Odločno je branil naše zavedne duhovnike proti izpadom strupenih šovinistov in ga je hudo zadelo, ko so pred leti pregnali domačo besedo celo iz cerkve.

Kako je bil priljubljen in spoštovan, je pokazal v torek 25. novembra njegov pogreb. Ogromna množica iz bližnje in daljne okolice ga je spremlila na njegovi zadnji poti. Poleg sina — junaka, ki je dal življenje za svoj narod, počiva oče — junak dela in borbe za pravico in resnico, za dobrobit slovenskega ljudstva na Koroškem.

pad, kakor ga je 16. 3. 1947 BHS, je bil obsojen na 12 mesecev zapora. Tako gledamo na obsodbo tovariša Gašperja mi slovenski antifašisti iz Železne Kaple.

Frižko

DOBRLA VAS

V tako imenovanem središču »Heimat-treue«, kjer izhaja naslednik organa »Heimabunda« »Unsere Heimat«, nas Slovencev še vedno niso mogli uničiti, še manj pa izbrisati našega materinskega jezika. Vendar pa drži, da nam še do danes niso vrnila našega zadržnega imetja. Hranilnica v Dobrli vasi, ki deluje sedaj že več ko 57 let, sicer že upravlja svoje imetje, a lastniki so po »zakonu« še vedno tuji. Ravno tako nam niso še vrnilo vlog niti dobičkov od naše lastnine, ki jo upravlja Rafajsnovka. Še slabše je z gospodarsko zadrugo v Sinči vasi. Tudi tu so zaplenili tuji »domačini« — gestapovci in izročili skladišče kmetijski zadrugi v Dobrli vasi. Ta si lasti in upravlja še vedno naše imetje in to pod raznimi pretekami, češ da ona nima nobene besede, temveč glavna zadruga, ali pa, da je prej ko slej prava lastnica naše hiše, ker je plačala za njo 35.000 »dobrih« nemških mark in ji mi ponujamo le ničvredne avstrijske šilinge. Istega mnenja je menda tudi vojni dobičkar Besser, ki si je pri prodaji živine naših izseljencev med vojno »prislužil« celo hišo. Takšna je slika pri nas.

Glede zadruga v Sinči vasi pa smo napeli vse sile, da jo poživimo. Izvolili smo nov odbor, in sicer za prvega načelnika tov. dr. Luka Sienčnika, za drugega načelnika Antona Grila, za tretjega načelnika Miho Kačnika, za odbornike pa Janeza Lomška, Janeza Silana, Florijana Šturma, Franca Robinika, Janeza Wuteja — Luca in Franceta Rutarja, ki opravlja delo poslovođe. K imenu »Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vasi, r. z. z. o. z.« smo dodali še kratko »Jugo-za«. Sedaj tekmuje, da dobimo čim več novih članov s čimveč deleži, da tako dobimo potrebni obratni kapital, da bomo potem, ko bodo nasledniki gestapovskega komisarja ubogali »demokracijo« vlado in izpraznili od bomb poškodovano skladišče, lahko takoj s polno paro začeli obratovati. Na vsak način bomo premagali vse ovire in napravili tako zadrugo, kot si jo želi ljudstvo in ne razni šumijevi podrepani v Celovcu.

TRUSNJE

Poštni nastavljenec Riepl na naši pošti zlorablja svoje službene poti za pospeševanje germanizacije. Njemu ne zadoštuje delo germanizatorjev v Trušnjah in okolici, ni mu dovolj njegova osebna mrznja do vsega slovenskega, zato zlorablja celo svoj službeni položaj, da izvršuje nasilja nad Slovenci. Čeprav nima svojih otrok v šoli, ga je to, da se drugi otroci v šoli učijo tudi nekaj slovenskih molitvic, bodlo tako zelo, da je hkrati z dostavljanjem pošte pobiral pri strankah podpise za ukinitve slovenskega verouka. Izvedeli smo, da je o tem poučena tudi predstavnica poštnega urada v Zg. Trušnjah in smo radovedni, kaj poreče k temu poštna direkcija.

VAZENBERK

Naša občina šteje tri župnije in štiri ljudske šole, ki služijo vse od začetka obstoja ponemčevanju slovenskega ljudstva. V dobi preteklih 50 let ni služboval na naših šolah niti en slovenski učitelj, izzemši dobo jugoslovanske zasedbe v letih 1918—1920. V šolah v Šmarjeti, v Želimirju in Slovenskem Šmihelu so uporabljali slovensko besedo le v prvem letu in to samo nekaj mesecev. Tudi na prvih treh šolah so že med prvo svetovno vojno odstranili zadnje ostanke slovenskega pouka.

Do leta 1925 je bila cerkev v naši občini samo slovenska. V tem letu pa se je pričela germanizacija tudi s strani cerkvene oblasti. Ob priključitvi Avstrije k Nemčiji se je pričela germanizacija in zatiranje koroških Slovencev z novimi metodami. Slovenska beseda je morala popolnoma izginiti iz vseh uradov, iz cerkve; tudi iz zasebnega življenja so jo hoteli s silo odpraviti. Slovincem, ki se temu terorju niso pokoravali, so odrekli domovinsko pravico. Slovenske družine so morale v izseljeniška taborišča, drugi spet v gestapovske zapore in v koncentracijska taborišča, od koder se jih četvet ni vrnilo.

Po zlomu nacizma se pri nas ni dosti spremenilo. Krajevni kmečki vodje so ostali celo na svojih mestih, kaj šele, da bi se bil moral kdo zagovarjati zaradi zločinskih izselitev. Tako ni nihče klical na odgovornost bivšega in sedanjega kmečkega vodjo Miho Jelena v Čarčah, ki je v dobi nacizma vodil preiskave proti Slovincem in jih ovajal, da so bili občutno kaznovani, ker so se baje proti njemu premalo spoštljivo obnašali. Vse je ostalo pri starem, tudi to, da pošteni slovenski antifašisti ne dobijo koncesij za obrt, čeprav imajo vsa izpričevala in so invalidi, kakor je to pri Florijanu Kralju, ki je zaprosil za elektro-in radio-tehnično obrt. Dobil pa jo je nacist Hans Zankl, ki je bil za svoje delo pod nacizmom odlikovan celo z zlatim zaslužnim križem.

Tudi pri dodelitvi nakaznic se godi Slovincem podobno; povsod je očitno zastavljanje, ki nikakor ni v skladu z lepimi besedami avstrijskih politikov o pravicah koroških Slovencev. Mi vemo, kako je bilo v vsej zgodovini Koroške in da bo tudi tako ostalo, pa naj nam še tako lepo govorijo. Zato hočemo in zahtevamo priznanje pravic, ki smo si jih priborili z orožjem v roki — v borbi za svobodo v FLRJ.

RUDA

Naša okolica je pravi primer, kako na Koroškem oblasti, šola in privatniki sodelujejo v nasilni germanizaciji dežele in prebivalstva. V treh šolah naše občine, na Rudi, v Srednji vasi in Lipici so leta 1938 prekinili z vsemi skromnimi ostanki slovenskega pouka in tudi danes, v demokratični Avstriji, se še ni ničesar spremenilo. Učiteljstvo sabotira slovenski pouk. To tudi ni čudno, saj je duh na naših šolah še vedno nacističen, kakor je bil v dobi nacifašizma. Na Rudi poučuje registrirana nacistka Derbuch, njen mož pa je funkcionar OeVP.

Posebno vlogo igra pri nas in v sosednjih občinah veleposestnik Helldorf in Leitgeb. Baron Helldorf ima v občini

Sporočilo vsem mohorjanom!

Zastopniki celjske Mohorjeva družbe, gospodje profesor dr. France Kotnik, profesor ljubljanske bogoslovne fakultete dr. Trstenjak in član odbora Kotnik Beno, ki so trenutno na Koroškem, sporočajo vsem Mohorjanom, da je za Slovensko Koroško, kot prej vsa desetletja pred nastopom nacizma, pripravljena pošiljka Mohorjevih knjig za leto 1948. Poleg koledarja bodo izšle Večernice, Mohorjeva knjižnica in knjiga o vrtnarstvu. Čim bo urejen prevoz knjig, bo knjižni dar za leto 1948 na razpolago.

Vovbre obsežna posestva, ki segajo tudi v sosedne občine. Ta veleposestnik se je pred kakimi 80 leti priselil k nam iz Prusije. Že za časa plebiscita l. 1920 so njegovi pomagači terorizirali slovenske delavce in najemnike in jim grozili z odpovedjo, če ne bodo glasovali za Avstrijo. Od barona Helldorfa je kupil lesni trgovec Leitgeb v Sinči vasi celo gor, kjer ima kot lesne delavce zaposlene po večini Slovence. Znano je, da je Leitgeb že v prvi avstrijski republiki prisilil svoje delavce, da so se vpisali v avstrofašistično organizacijo »Heimatschutz« s tem, da jim je odpovedal službo, če tega niso storili. Vsa ta politika se nadaljuje tudi danes in nad slovenskimi delavci in najemniki izvajajo danes isti politični in gospodarski pritisk.

Kljub vsemu pa je ostala naša občina slovenska, kar se je pokazalo najbolj za časa narodno osvobodilnega boja. Že leta 1944 se je pri nas razvilo partizansko gibanje, ki ga je prebivalstvo požrtvovalno podpiralo. Nacizem je zaradi tega stopnjeval nasilje nad slovenskim prebivalstvom. Že leta 1942 je bilo izseljenih 7 družin s skupno 41 osebami. Ko pa so se pojavili pri nas partizanski borci in so nacisti opazili, da jih ljudstvo podpira, so skušali to prebujenje narodne zavesti z vsemi sredstvi zatreti in so poslali številne antifašiste v koncentracijska taborišča, jih pretepali in jim grozili. Pri vsem tem terorju so sodelovali po večini domači nacisti, od katerih pa še do danes nihče ni bil klican na odgovornost, kljub številnim prijavam pri avstrijskih oblasteh. Naše ljudstvo pa tudi danes vztraja na tem, da se mu mora povrniti škoda in morajo biti kaznovani krivci vseh zločinov, kajti tudi po občinah je treba iskati zločince.

SMIHEL NAD PLIBERKOM

Osamljena in skrita med dobravskimi gozdovi je mala vasica Rinkole. Vendar ni tako skrita, da ne bi prodrlo naše prosvetno življenje tudi do nje. Rinkolški fantje so ustanovili svoje prosvetno društvo in nočejo z njim nikakor zaostajati za drugimi. S številnimi igrami so že nastopili na različnih odrih. Tako so tudi v nedeljo 23. novembra razveselili nas Šmihelčane z veselo igro »V krvi«, v kateri so nam pokazali moč človeške strasti. Z igro so nam nudili ves popoldan prijetno zabavo. Za pestrost prireditve pa so skrbeli fantje moškega pevskega zbora, ki so zapeli nekaj narodnih in partizanskih pesmi. V imenu igralske skupine iz Rinkol je pozdravil navzoče tovariš France Kropivnik.

HODIŠE

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« v Hodišah javlja, da bo na splošno željo obnovilo igro »Deseti brate« v soboto 13. decembra 1947 ob pol 8. uri zvečer v Prosvetnem domu v Hodišah. Na obilno udeležbo vabi odbor.

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« v Hodišah gostuje dne 14. decembra 1947 ob 13.30 uri z igro »Deseti brate« v Radišah. Na sporedu so nastopi pevskega zbora iz Hodiš in domačega pevskega zbora, deklamacije in govor. Na obilno udeležbo vabi Prosvetno društvo Radiše.

Dr. med. LEOPOLD MARKITZ

je otvoril s 24. novembrom 1947 zdravniško prakso za bolniške blagajne in privatno v St. Jakobu v Rožu.

Življenje v ABESINIJII

(Nadaljevanje)

V Adis Abebi je mnogo jastrebov in roparic. Vran je tam dosti manj kakor orlov. Roparske ptice se obnašajo skrajno predrzno. Sam sem videl, kako je jastreb ugrabil iz rok nekega kuharja velik kos surovega mesa. Videl sem, v kakšnih jatah so se zbirale roparice tam, kjer so pravkar zaklali bika. Ko so zavohale kri, so roparice kar ponorele. Kar metale so se na sveži drob in skušale kakor koli ukrasti kose mesa iz človeških rok. Ljudje so jih preganjali s palicami in kamni, toda roparice niso mogli pregnati, dokler niso odstranili mesa.

Italijani so v času petletne zasedbe zgradili v Adis Abebi asfaltirane ceste za svoje avtomobile. Vse stranske ulice pa so ostale netlakovane. Ko so asfaltirali glavne ceste, so se pač Italijani brigali zgolj za svoje stroje, ne pa za domače pešce. Po mestu križarijo danes avtomobili svetovnih znamk. V istem mestu pa vidite borne ilaste kolibe, pokrite s kosi rjave pločevine. V teh kolibah ni elektrike, ne vode, niti peči. Za kuho kurijo domačini kar na tleh in dim uha-ja skozi vrata. V vrsti s temi kolibami pa stoje sodobne dve- in trinadstropne hiše bogatašev. Po mestu hodijo bosi ljudje v cunjah. Kdaj pa kdaj lahko srečaš povsem nagega človeka, čeprav policija pazi, da bi se nagci ne pojavljali po mestu.

V Etiopiji živi okoli 130 različnih narodnosti. Gospodujoči narod so Amharci. Polt Etiopcev je različna: od bele do črne, lasje so črni, kodrasti. Ženske nosijo ogromne pričeške gosto spletenih las. Narodna noša Etiopcev je bela obleka in plašč, ki po svoji obliki spominja na pelerino. Od kolen do sklepov objema obleka noge. Ogrinjala segajo skoraj do kolen. Pokrivalo je belo in široko, spleteno iz domačega pletiva. Velik del prebivalstva hodi skoraj vse leto bos. Bosi so tudi vojaki in duhovni. Bogati prebivalci nosijo črne burnuse in so seveda obuti. Vendar pa ne hodijo peš po mestu, marveč jezdijo na mezgih. Sleherni dan lahko vidite take prizore. Na mezu sedi bogat Etiopce, mezeg teče po pločniku, ne po cesti, za mezgom pa se vleče cela veriga slug. Čim bogatejši je gospodar, tem več služabnikov mu sledi. Tečejo, držeč se za povodec živali in drug za drugega. Stari prebi-

valci pripovedujejo, da so svojčas, ko so se v Adis Abebi pojavili bicikli in motocikli, mnogi etiopski bogataši zamenjali mezge za novo prometno pridobitev. Ampak sluge so bili kakor prej dolžni povsod slediti svojim gospodarjem in niso smeli zaostajati. Neki zelo znan etiopski bogataš je pogosto dirjal po Adis Abebi na motociklu in okoli sto slug je moralo begati za njim po ulicah.

Etiopke nosijo svoje otročičke na hrbtu, da jim ne bi bili v napoto pri delu. Pri srečanju se Etiopci poljubljajo, kar je stara navada. Ko mladenič sreča svojo dekle na ulici, jo trikrat poljubi na lice. Amharci so kristjani. Ženske v Adis Abebi hodijo brez zagrinjala, odkritih lic. So pa v Etiopiji tudi muslimanske pokrajine.

V Adis Abebi je težko najti delo, industrije ni. Delodajalci so bogati kmetovalci, ki žive v mestu in se jim domačini vdinajo kot hlapci. Bogataši seveda izkoriščajo brezposelnost in sramotno plačujejo dninarje. O tem se lahko prepričate, ko vidite, kaj jedo za kosilo delavci pri najbolj napornem delu. Njihova običajna jed je dura, posebna vrsta prosa, katerega niti ne kuhajo, marveč ga zgolj omeščajo z vodo. Dura je najcenejša jed in je zaradi tega najbolj razširjen pridelek v tej deželi.

Etiopci orjejo z biki. Njih plug je seveda kar najpreprostejši. K dolgemu jamboru, v katerega sta vprežena dva bika, je pritrjen kol, ki je po navadi obsekan. Kadar pa je treba obdelati ledino, se lotijo dela zgolj z motikami. Etiopci tudi kos ne poznajo. Travo in žito pospravijo s krivimi noži, ki so podobni našim srpom.

Krave so tod iz vrste zebujev, so precej manjše kakor evropske in nekoliko grbaste. Tale grba kajpada zbujajo pozornost slehernega tujca. Neki tujec je nekoč vprašal domačina, zakaj imajo grbaste krave. Etiopca je takšno vprašanje močno presenetilo in je vprašal: »Mar žive kje drugačne krave?« Etiopske krave dajo na dan komaj po en ali dva litra mleka, znatno manj kakor pri nas koze.

Etiopski kmetovalci niso lastniki zemlje. Zemlja pripada bodisi mogočnikom, bodisi oblastu, se pravi cesarju. Pri teh jemljejo kmetje zemljo v zakup. V Etiopiji so prav mogočni kulaki. Nekateri iz-

med njih imajo po 500 gašev ali po naše 40 ha, kar je za etiopske razmere mnogo. Stanje preprostih kmetovalcev je zelo težavno. Žito, ki ga pridelajo, nima prave cene, ker je mestnega prebivalstva v Etiopiji razmeroma prav malo. Ena sama ozkotirna železnica, ki veže Adis Abebo s pristaniščem Džibutijem v francoski Somaliji, zmaguje le malo tovrstnega prometa in zato skoraj ni kupca niti za tisto množino žita, kolikor ga pridelajo etiopski kmetovalci. Zato kmetje skoraj ne kupujejo industrijskih izdelkov, ker jih nimajo s čim plačati. Če pokrajini vidite pastirje odete zgolj s kožo in skoraj povsem nage otroke.

Leta 1941 so Etiopijo »osvobodile« angleške čete, ki so pregnale Italijane in nato ostale v deželi. Okupirale so ves vzhodni del tako imenovani Ogaden in rezervirano cono. Čeprav je dogovorje-

ni rok bivanja angleških čet v Etiopiji že potekel, so ostali Angleži tam do današnjega dne. Etiopija je odrezana od sveta. Na vseh straneh jo obkrožajo angleške kolonije in ozemlja, ki so jih zasedli Angleži. Na severovzhodu pa meji Etiopija na manjšem predelu na francosko Somalijo. Kakor pravijo Etiopci sami, je danes v njihovi državi kakih deset milijonov prebivalcev. Točnih podatkov o tem seveda ni, ker nikoli ni bilo ljudskega štetja. Po istih podatkih, se pravi po besedah domačinov, je danes v Adis Abebi okoli 100.000 prebivalcev. Prestolnica Etiopije pa je prostorno prav obsežna. V mestu imajo tri kinematografe, ki obratujejo le trikrat na teden. Domačini po navadi ne obiskujejo kinematografov, ker jim je vstopnina predraga, tujcev in bogatašev pa je v mestu razmeroma malo. Seveda tudi cestne železnice nimajo. Tramvaj nadomeščajo izvoški in avtobusi. Toda večina mestnega prebivalstva hodi peš. Vsa prevozna sredstva so domačinom znatno predraga. Ena sama vožnja z izvoškom stane domačina ves dan napornega dela.

I. Valentinov.

Snažimo živino redno

Na Štajerskem pravijo živinorejci, da je »štrigel« pol reje. Gotovo imajo kot dobri živinorejci, čeprav nimajo južno od Drave planinskih pašnikov, v tem oziru prav. Resnica je namreč, da daje redno snažena krava ob enaki krmi na dan liter mleka več kot zanemarjena žival.

Z rednim snaženjem namreč ohranjamo kožo prožno in znojnice ostanejo odprte, zaradi česar lahko izločajo kožne žleze razne snovi, ki bi sicer žival-skemu telesu škodovali. Vemo tudi, da koža podpira delovanje pljuč, da diha telo tudi skozi kožo. Ako to zaradi nesnage zastane ali se omejuje, trpi zdravje živali in predvsem mlečnost krav.

Redno snaženje in drgnjenje draži tudi kožno živčevje in pospešuje krvni obtok ter s tem sploh vse življenjske pojave. Preprečuje tudi, da bi se naselili na koži razni škodljivci in zajedavci, uši in tako dalje. Redno snaženje je sploh najcenejše in najuspešnejše sredstvo proti ušem, ki posebno v zimskem času

postanejo lahko prav nadležne in motijo živalim mir in počitek. Ker pijejo živalim kri, škodujejo predvsem mladi živini v rasti in molznosti krav.

Živina, ki jo redno snažimo, je že po svoji zunanosti lepa in se ji vidi, da je zdrava. Taki živini krma vse bolj tekne in tudi več zaleže kakor zanemarjeni. Zato je redno snaženje izredne važnosti za ohranitev zdrave in koristne goveje živine. Še prav posebno važno pa je pozimi. Snažimo jo vsak dan in ji odstranjamo s kože neprijetni prah, izpadlo dlako in prhljaj, ker s tem ohranjamo živali zdrave in odporne proti boleznim. »Red in snaga pol krme odvaga«, pravi stari kmečki pregovor. Kočuški

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitsl, Wien XVI, Ottakringstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 21-5-50. — Poudružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Völkermarkterstrasse 21/I. — Tiska: »Globus«, Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

FRANCE BEVK:

16

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

»Motite se, prečastiti. Ljudje razumejo tudi naš jezik.«

»Ekscelenca, govorim o ljudstvu, iz katerega sem izšel in vse življenje prebival v njegovi sredini. Ne razume toliko, da bi s pridom sledilo božji besedi.«

»Prečastiti, ne zanikajte pomena naših šol!« je swareče dvignil glas.

Prefekt je bil neprijetno zadet.

»O šolah nisem govoril, ekscelenca.«

»Tudi ako je res, kar trdite, vaši razlogi le podpirajo naše odločitve in dokazujejo njihovo neobhodno potrebo. Cerkev bi morala podpirati šolsko vzgojo, a vi ste le rušili njene uspehe. Poslej se to ne sme več goditi.«

»Cerkev ni osnovna šola.«

»Cerkev ni osnovna šola, pravite? In vendar ste pri verskem pouku učili otroke branja v tujem jeziku. Kako se to ujema?«

Besedni dvoboj je bil od stavka do stavka strastnejši, bolj vroč, neizprosnejši, četudi se je še vedno gibal v mejah vljudnosti. Čedermac je bilo neznanosko utrudilo, misli so se mu zapletle. Obhajali sta ga žalost in jeza, na um

so mu prihajale same bridke besede, ki se jih ni upal izreči.

»Priznajmo si,« je rekel slednjič z vzdihom iz polnega srca, »vi hočete iztrebiti naš jezik.«

Prefekt je molčal.

»Vse kaže, da je tako; dovolite, ekscelenca! Čemu bi si tajili? Morda je vaše mnenje, da to zahtevajo koristi države. Toda dovolim si pripomniti, da je učinek prav nasproten.«

Prefekt je naglo dvignil glavo.

»Kako to mislite, prečastiti?«

»Kako naj to izrazim v kratkih besedah? Poznati bi morali našo zgodovino. Poudarim le, da smo bili stoletja zvesti podložniki beneške republike, pozneje smo enodušno glasovali za združeno Italijo, da ne omenjam žrtev v svetovni vojni. Kož državljani se čutimo Italijane, četudi se ne bojimo priznati, da smo Slovenci. Zdaj pa, ko branimo svoj jezik, se nam očita, da smo Jugoslovani. Ekscelenca, na svoja ušesa sem to slišal. Našim mislim vsiljujete neko drugo državno pripadnost, o kateri se nam prej še sanjalo ni. V dneh, ko so se naši ljudje po vaši zaslugi začeli bolj živo

zavedati svojega jezika, ne more to ostati brez posledic. In tega ne bomo krivi mi.«

Čedermac je govoril vroče, kako da bi hotel položiti v te besede vso moč verjetnosti in dokaza. Prefekt je vrtel svinčnik v rokah in gledal v mizo, kakor da mozga neko misel.

»V teoriji bo morda tako,« je slednjič spregovoril. »V teoriji. To so skrajne možnosti, na katere ne moremo računati. Ljudje naglo pozabijo in se vdajo, če ni podpihivalcev. Vi, prečastiti, pa pozablajte na nekaj drugega. Prej vas je v naših mejah živela le peščica, a zdaj ste dobili močan prirastek z razvito narodno zavestjo. Ne maram pretravati, vpliv bi bil morda le neznamenit, a s časom — kdo more vedeti? Pa to še ni vse. Še na nekaj drugega moramo misliti, prečastiti. Danes je onstran meje slovanska narodna država. Če bi živeli kje v sredini polotoka, bi vam nihče ne kalil miru. Mi smo širokosrčen narod; še urojenecem v kolonijah dovoljujemo šole in bogoslužje v njihovem jeziku in gojitev narodne kulture. Tu pa že zgolj s tem, da ste, spravljate nedotakljivost naših narodnih meja v nevarnost.«

Čedermac je bil prepaden nad odkritostjo, ki ga je do konca razorožila.

»Torej smo neizbežno obsojeni na smrt?« je bridko vzkliknil.

Prefekt je umaknil pogled.

»Vem, da je kruto,« je rekel. »Toda koristi države se ne smejo ozirati na čustva posameznikov ali majhnih skupin. Ona ima pred očmi cilje, katerim se mora ukloniti vse drugo. To pa, kakor sem že poudaril, ne zahteva žrtev samo od poedincev. V tem pogledu je vsak upor, vsaka beseda zaman.«

Dan ni bil topel, prej hladen, vendar je Čedermacu vroč pot oblival telo. Izčrpal je bil vse ugovore, položil v besede ves napor, zdaj je obsedel brez besed, brez moči ko cunja. Prefektove besede so izzvenele kot zaključek razgovora.

Dvignil se je, prefekt ga je pospremil do vrat. Nenadoma ga je obšla taka žalost, tak obupen pogum, da je izrekel še poslednje, kar mu je bilo na jeziku.

»Ekscelenca, trdno verujem v Boga in v njegovo pravico. Tudi narodi bodo klicani pred sodbo. In tolaži me, da moj narod ne bo tisti, ki se bo moral zagovarjati pred Bogom.«

Prefekt, ki je veroval le v pravico močnejšega, se je le sočutno nasmehnil tej zanesenosti.

»Prečastiti, verujte mi, da vas skušam razumeti in da pred vsem cenim vašo odkritost. Tudi jaz sem bil bolj odkrit, kakor bi bil smel biti. In le žal bi mi bilo, ako bi moral svoje osebno spoštovanje do vas omadeževati s kakim stroгим ukrepom.«

Čedermac je razumel grožnjo; osupnila ga je.

»Ekscelenca, dejal sem že, ako sem kaj zagrešil...«

»Ne, ne, prečastiti,« mu je prefekt z lokavim nasmehom na ustnicah segel v besedo. »Tu ni govora o obstoječih zakonih in o ječi. Nekaterih prestopkov zakon ne omenja, a imamo zanje policijske ukrepe, ki so prav tako boleči in učinkoviti kakor zapor. Predvsem pazite na svoje besede, prečastiti! Včasih poslušajo tudi stene...« In kakor da hoče zabrisati vti poslednjih besed, je nenadoma vprašal: »Ali je v Vrsnik spletna električna energija?« (Dalje)